

Munkatalálkozó Moszkvában

(Folytatás az 1. oldalról.)

is fontos, mert — mint a beszélgetésből kiderült — a szocializmusról vallott elképzelések újabb fejezetének kidolgozása is napirenden van.

A kétoldali kapcsolatokról szólva kinyilvánították szándékukat a politikai együttműködés megőrzésére, sőt bővítésére azokkal az új lehetőségekkel, amelyeket a két országban zajló szocialista megújulás és a reformfolyamat jelenthet, illetve amelyeket az egymás sikerében való érdekelttség adhat. A szovjet partnerek megértéssel fogadták a kölcsönös gazdasági kapcsolatok korszerűsítésében megfogalmazott magyar igényt. Megállapodtak: tanulmányozni fogják: miként lehet korszerűbb kereskedelmi elszámolási rendszerre áttérni. Ennek lényege a világpiaci árák, dollárban történő elszámolás lenne.

Mindkét fél hangsúlyozta, hogy a KGST-ben mélyreható változtatásokra van szükség. Mihail Gorbacsov kiemelte: minden olyan magyar javaslatnak szöveteségi, támogatói lesznek, amely a szervezet átfogó reformjára irányul. Egyetértettek a Varsói Szerződés korszerűsítésének szükségességében is. Egyértelmű közös álláspontként fogal-

mazódott meg ugyanakkor: a mai világ realitásai miatt — bár a nemzetközi életben jelentős kedvező változások történnek — még szükség van a két katonai, politikai szervezetre.

Ennek kapcsán szó esett a semlegesség kérdéséről is. A szovjet fél nemzetközi tapasztalatokra hivatkozva úgy vélekedett: a mai politikai viszonyok között nincs realitása egyik tagállam semlegességének sem. Arra azonban szükség van, hogy demokratikusabb, korszerűbbé tegyék belülről politikai, katonai szövetségüket, a külvilágnak pedig azt a készséget demonstrálják, hogy előre kívánunk haladni a két katonai szervezet egyidejű felszámolásának irányában.

A Kremlben folytatott megbeszélés után Mihail Gorbacsov ebédet adott a magyar vendégek tiszteletére. Ezen magyar részről jelen voltak Grósz Károly kísérőjének tagjai: Major László, az MSZMP KB irodájának vezetője, a párt szóvivője és Thürmer Gyula, a főtájtár külpolitikai tanácsadója. Szovjet részről Nyikolaj Ryzkov miniszterelnök, Alekszandr Jakovlev, az SZKP KB titkára és Eduard Sevardnadze külügyminiszter, valamennyien a politikai bizottság tagjai vettek részt.

katasztrofális gazdaságpolitika feladásának".

● Lisszabon (MTI)

Bár a portugál külügyminisztérium hivatalosan a karakossági okokat jelölt meg bukaresti külképviselete bezárásának indokaként, a lisszaboni lapokban publikált írások jelzik: Portugália politikai megfontolásból határozta el bukaresti nagykövetségének bezárását.

A Diario de Noticias című befolyásos napilap pénteken feltűnő helyen közölte Paul Lewist, a New York Times munkatársának írását, amelynek címe: A magyar anyanyelvű román lakosokat Bukarest üldözi. Az írás abból a tényből indul ki, hogy Romániában a magyar nyelvet beszélő állampolgárok a kormányzat által kezdeményezett üldözési kampány áldozatai.

● Bonn (MTI)

A Romániában aggasztó méreteket öltő általános gyógyszerhiányról terjesztett elő pénteken jelentését az emberi jogok majna-frankfurti székhelyű nemzetközi bizottsága. A bizottság román orvosoktól, illetve egyéb hírforrásokból származó értesülésekre hivatkozva arra következtet, hogy a helyzet kiváltképp tarthatatlanná válik a cukor-, szív- és idegbetegségek szempontjából.

Nemcsak gyógyszerekben, hanem gyógyászati kötszerekben és sebvarrófonalban is kétségbeesztő hiány mutatkozik. Ennek ellenére értesülések szerint több város várméltóságában nagy mennyiségű nyugati gyógyszer szállítást tartanak vissza. A jelentés ennek okára azonban nem tér ki. Az emberi jogok nemzetközi bizottsága szerint az ismertetett egészségügyi közállapotok következtében döbbenetes a halálozási statisztika. Egy vidéki orvostól származó jelzés szerint az ott elhalálozott személyeknek több mint kétharmada nem töltötte még be ötvenedik életévét.

Rádiótelex

A KOREAI KÖZTÁRSASÁG KÜLÜGY-MINISZTERÉNEK LÁTOGATÁSA

Várkonyi Péter külügyminiszter meghívására március 28-án hivatalos látogatásra hazánkba érkezik Csö Ho Dzsung, a Koreai Köztársaság külügyminisztere.

POZSGAY IMRE KITÜNTETÉSE

Pozsgay Imre államminiszter az Alpok—Adria közösségben végzett tevékenysége elismeréseként Francesco Cossiga köztársasági elnök az Olasz Köztársasági Erdemrend Lovagi Nagykeresztjével tüntette ki. A kitüntetést pénteken Budapesten a nagykövet rezidenciáján Joseph Nitti, az Olasz Köztársaság magyarországi nagykövete adta át.

UNO—ROGACSOV-MEGBeszélés

Igor Rogacsov szovjet külügyminiszter-helyettes tokiói látogatásának utolsó napján sem sikerült közelebb hozni a japán és a szovjet álláspontot. Uno Szoszuke külügyminiszter a kapcsolatoknak a politikai párbeszéd kereténél lépésről-lépésre történő javítására szólított fel, és a múlt év decemberi, Eduard Sevardnadzeval folytatott megbeszéléseit a kétoldali kapcsolatokban „új bimbót” hozó fejleményként értékelte. A szovjet külügyminiszter-helyettes válaszában szintén sikraszállt a párbeszéd folytatása mellett, és hangsúlyozta annak fontosságát, hogy „az új bimbóból virágot neveljenek”. Mindez azonban nem változtat a tényen, hogy Tokió elvetette Rogacsov javaslatát, hogy a vitatott területi kérdést tegyék félre, és megoldást bízzák majd a következő generációkra.

Péter László Forradalom és ellenforradalom Szegeden

6.

Most már Juhász Gyula is elvesztette reményét, hogy álmainak, a színház élén végzendő szép terveinek megvalósítását megérheti. Augusztus 7-én vezércikkben emelte föl szavát: Nem engedjük a forradalom vívmányait! De 13-án versben már kétkedve felel Vörösmarty hajdani biztatására, hogy „lesz még egyszer ünnep a világon!”

Hol az az ünnep? Én már nem remélem, Talán meglátja késő unoka.

A föld alatt csirázik csak reményem, És ünnepem itt fõnn nem lesz soha. (A vén cigánynak)

S ekkor írja le azt a sort, amely a legtöbbet vall arról, mit jelentett a két forradalom a költő életében és gondolkodásában:

Fáj, veszni látnom annyi büszke álmat...

Másodszor is sajátos helyzet

De sem ő, sem Móra, sem a szegedi munkásmozgály nem a fõl még most sem a harcot. Augusztus 28-án és 29-én újjáalakult a szegedi szociáldemokrata párt. A Munkásmozgály lezajlott két napos vitában föltűnő volt a kommunizmus bántó föllepése. Molnár József és Bálint János a III. Internacionálé mellett foglalt állást neki, amikor az októberi forradalom évfordulóján beszélt bizonyos vívmányokról, amelyeket nem volna szép dolog elszakítani... Akkorra, 1922-re már eltiporták e vívmányokat: a köztársaságot, a demokráciát, a szabad szót.

párt, s ezt fõnn kell tartani; ellenezte a szociáldemokrata párt újjáalakítását. Hosszas vita után 1922:27 arányban a szociáldemokrata párt újjáalakítása mellett döntöttek.

Alig hiszem, hogy ekkor bárhol másutt az országban ilyen nyílt szóra sor kerülhetett volna, mint Szegeden. A franciák jelenléte most valamelyest a fehérterror bosszúját fékezte, ezért szólhattak bántatlanul a munkásmozgalmi harcok. Ugyanígy csak Szegeden lehetett megemlékezni 1919. október 31-én az öszirozsás forradalom első évfordulójáról is. Hiszen ekkor már az októbertájakat is, mint „a bolsevizmus szálláscsinálóját” bélyegezték meg az ellenforradalom előcsahosai. Amit Budapesten már büncselekmény volt ki is mondani, s amit pár hónap múlva, a franciák távozása után már Szegeden sem lehetett büntetlenül hangoztatni, azt itt és ekkor még ünnepélyesen hirdették a Munkásmozgály előadói dobogójáról, mégpedig Vasek Ernő kormánybiztos-főispán, Kelemen Béla nyugalmazott miniszter és Somogyi Szilveszter polgármester jelenlétében. Amikor 1922 karácsonyán megjelent Kelemen híres-hírhedt könyve (Adalékok a szegedi ellenforradalom és a szegedi kormány történetéhez), Juhász Gyula nem kis gúnynyal jegyezte meg: három évvel ezelõtt még a könyv egyik illusztris szerzője tapolt neki, amikor az októberi forradalom évfordulóján beszélt bizonyos vívmányokról, amelyeket nem volna szép dolog elszakítani... Akkorra, 1922-re már eltiporták e vívmányokat: a köztársaságot, a demokráciát, a szabad szót.

Az első évfordulóján, 1919-ben Juhász még bátor dolgokat mondott. A magyar október történelmi szerepéről beszélt: ez a forradalom, úgymond, 1848 betetőzése volt. Kifejezte meggyőződését, hogy a háború ütötte sebeket csak a szocializmus gyógyíthatja meg. Hitvallása a szocializmus, az „új hit” mellett egyszersmind kijelölte saját helyét Anatole France és Bernard Shaw szellemi környezetében is. Ez ugyan kevesebb volt, mint áprilisban, amikor Gorkijjal és Lukács Györggyel vállalt szolidaritást, de az ellenforradalom berendezkedő világában még mindig kockázatos és áldozatvállalásra kész álláspont. „Juhász Gyula ellenforradalom előcsahosai. Amit Budapesten már büncselekmény volt ki is mondani, s amit pár hónap múlva, a franciák távozása után már Szegeden sem lehetett büntetlenül hangoztatni, azt itt és ekkor még ünnepélyesen hirdették a Munkásmozgály előadói dobogójáról, mégpedig Vasek Ernő kormánybiztos-főispán, Kelemen Béla nyugalmazott miniszter és Somogyi Szilveszter polgármester jelenlétében. Amikor 1922 karácsonyán megjelent Kelemen híres-hírhedt könyve (Adalékok a szegedi ellenforradalom és a szegedi kormány történetéhez), Juhász Gyula nem kis gúnynyal jegyezte meg: három évvel ezelõtt még a könyv egyik illusztris szerzője tapolt neki, amikor az októberi forradalom évfordulóján beszélt bizonyos vívmányokról, amelyeket nem volna szép dolog elszakítani... Akkorra, 1922-re már eltiporták e vívmányokat: a köztársaságot, a demokráciát, a szabad szót.

Ugyanezekben a napokban költeményével is hitelt tett a forradalom mellett. Az októberi forradalomhoz és az Öszirozsás című versét a polgári demokratikus forradalommal való változatlan egyetértést hirdetik. A proletárforradalommal szemben utólag fölmerült aggályai sem szűnődtek meg be az október 21-én megjelent Szegény katona című költeményébe. Az Ady megénekelt mesebeli János, a nótázó vén bakák egyike, a szegény katona sorsfordító hat esztendejének balladai tömörségű és komorságú summázata a hat versszak. Mindegyik egy-egy évszámmal kezdődik: 1914. 1915. 1916. 1917. 1918. 1919. (A befejező rész következik.)

Szűrös Mátyás Csongrád megyében

(Folytatás az 1. oldalról.)

meg a Hazafias Népfront gyakorlatát, miszerint kinevezett népfrontapparátcsikok minősítik a választott képviselőket. Kérte az Országgyűlés elnökétől, hogy ezt a módszert számolja fel.

Szűrös Mátyás Makón pártaktivitáisen vett részt és a kérdésekre válaszolt. Egyebek közt elmondta, helytelen ma már az alternatív kifejezés. Az MSZMP akkor válik erős párttá, ha képes lesz intelligensen politizálni és példát mutatni a demokrácia fejlesztésében. Változatlanul a legerősebb párt marad az MSZMP, ha megszabadul a dogmáktól, és programját a magyar valóságra építi, nem másolja a külföldi mintákat. Az ülésen szó volt az 1956 utáni törvénysértő esetekről, és Szűrös Mátyás megállapította, hogy még 1961-ben is végezték ki politikai bűnökért embereket, a kérdés csak az, milyen alapon. A Münnich Ferenc Társaságról megállapította, hogy ez a csoport frakció a pártban, de működésük hozzátartozik a demokráciához, bár biztos abban, hogy az országot nem ők fogják megváltani. Elismerte, Magyarországon a többpártrendszer már ténykérdés, a legérettebb új szerveződésnek a Magyar Demokrata Fórumot tartja. Úgy véli, a legnagyobb tömegbázisa a Szociáldemokrata Pártnak és a Néppártnak lesz. Makó közel van a román határhoz, ezért sok helybéli foglalkozott a romániai helyzettel. Felvetették, hogy a határ mellett a román hadsereg csapatössze-

vonásokat hajtott végre és több száz vadászgépet összpontosított. Szűrös Mátyás elmondta, erről nincs tudomása, de megjegyezte: Ceausescu Aradon többször is kijelentette, a román ipar képes minden terméket előállítani, még nukleárisat is. Ez olcsó fenyegetés!

*

Az Országgyűlés elnöke sajtótájékoztatót tartott és válaszolt az újságírók kérdéseire.

A magyar—román kérdésben továbbra is várjuk a nemzetközi támogatást és szolidaritást?

Magyarország számít a nemzetközi támogatásra. Ebben a kérdésben ez elkerülhetetlenül vált! A román önkényes módszerek miatt Európa figyelmé a szomszédos ország felé fordult. Csak üdvözlőni lehet hogy a nemzetközi fórumokon foglalkoznak a romániai despotizmussal. Nemzetközi porondon a román—magyar konfliktus nemcsak úgy jelenik meg, mint a két ország viszonya, hanem beágyazódik a nemzetközi humanitárius témák közé. Ezzel is magvarázható, hogy Európában kezd elszigetelődni a román politika.

Várható-e, hogy az Országgyűlés és a kormány viszonyát hamarosan megváltoztatják, a T. Ház nem lesz alárendelve a kormányzat szerveknek?

Az Országgyűlés és a kormány viszonyában szükséges a változás, tudomásul kell venni, hogy a Parlament a legfelsőbb törvényhozó testület, és nem lehet kitenni a kormány nyomására. Az Országgyűlés

részt akar venni az ország kormányzásában, állásfoglalásával és törvényhozáásával. Tehát nem úgy, mint egy passzívus. A Tisztelet Ház ellenőrizni akarja a kormányt, korábbi epizódok szerepe nemcsak azzal magvarázható, hogy a pártvezetésben becsülték le helyzetét, hanem a kormányban is.

Csongrád megye az elmúlt esztendőben botránnyalval magára irányította az ország figyelmét. Aztán a vezetőket leváltották, s megkezdődött az öntisztulás. Mennyiben tartja modellértékűnek a csongrádi példát?

Intelligens vezetőkre van szükség, és Csongrád megye bizonyította, hogy a vezetőváltással stabilizálni lehet viszonylag rövid idő alatt a politikai helyzetet, és megvalulhat a lakosság hangulata. A megyei nárt-bizottság és a szegedi pártbizottság első titkára egyetem tanár, a Csongrád városi első titkár középiskolai tanár, s ezek a példák is bizonyítják, az intelligenciának még nagyobb szerepe kell kaptania az irányításban.

Hogyan értékeli Király Zoltán szegedi országgyűlési képviselő közéleti szereplését, mennyiben mozgatta meg az Országgyűlésre korábban jellemző állóvízet?

Király Zoltán munkásságát figyelemmel kísérem. Szorgalmával, kitartásával, alapos felkészültségével bizonyítja, hogy a képviselő megtalálhatja önálló arculatát, és így elősegítheti a nemzet felemelkedését. Király ma már színes egyénisége és egyik legmarkán-

sabb alakja a magyar közéletnek.

Lemondás és visszahívás miatt több képviselő hely megüresedett, és ahol nincs pótképviselő, sor kerül-e a választásra?

Időközi választást tartanak három kerületben a régi választójogi törvény alapján. Előreláthatólag áprilisban, illetve májusban.

Mikor szólal meg Kádár János?

Nem könnyű kérdés. A jelenlegi politikai vezetés eltökélt szándéka, hogy végre civilizált legyen az ország-váltás. A korábbi időszakra az volt a jellemző: hogy meghalt a vezető, vagy kiátkozták, ha még élt. Az elmúlt időszak hibáit úgy kellene bevallani, hogy ne történjen kiátkozás. Sajnos a törvényesség helyreállításánál is voltak koncepcióelemek. Kádár János maga ítélteli meg a legjobban, hogy megszólaljon. Késztelen nagy egyénisége történelmünknek, de a történelmi felelőssége is jelentős. Azt hiszem, a lelkiismerete nem teljesen nyugodt. Az ország válságos helyzetbe jutott, ebben nemcsak a korábbi vezetőknek van szerepük, hanem a struktúra hibáinak is. Sok minden külső nyomásra történt. Sokat voltam együtt Kádár Jánossal, két tabu téma volt, amiről nem szívesen beszélt, az egyik a Rajk-per, a másik Nagy Imre sorsa.

*

Szűrös Mátyás megtekintette a makói Eszperit-házat, majd visszautazott Budapestre.

Halász Miklós